

Sortförsök i höstraps. OS 22, L7 822, OS 23, OS 24

Agronom Albin Gunnarson, Svensk Raps AB

E-post: albin@svenskraps.se

Återigen har sortprovningen av höstrapsorter slagit rekord i Sverige. Under 2010 har totalt 64 sorter provats i tre olika serier, en ökning med sex sorter mot 2009. I OS 23 provades 30 linjesorter och i OS 24 provades 34 hybrid-sorter, varav fyra dvärghybrider. I OS 22 provas nio av de i OS 23 och 24 ingående sorterna på platser främst i det norra odlingsområdet av höstraps. OS 22 är identisk med serien L7 822.

Försöken såddes i huvudsak i mitten till andra halvan av augusti. Sätiderna för försöken har blivit tidigare vilket gynnar försöksresultaten och kvaliteten på försöken. I Skåne var hösten 2008 extremt torr. Det medförde dålig uppkomst och att ett försök på Österlen fick strykas. Den efterföljande snörika vintern gjorde att ytterligare ett försök i Skåne fick strykas på grund av skador från snösmältningen.

Vintern blev årets stora påfrestning för rapsförsöken. I vissa försök har enstaka rutor strukits på grund av ojämna vinterskador. Vinterpåverkan har varit störst i Öst- och Västergötland där snön på sina håll täckte rapsen i 3,5 månad. Det långvariga snötäcket på otjälad mark gjorde att kraftigt utvecklade höstrapsbestånd, som på sina håll började växa under snön, fick frysskador då plantans övervintringsprodukter förbrukades.

Efter den ovanligt långa vintern fick vi det omvända, en väldigt varm och torr sommar. Torkan kom tidigt, blomningen var torr men torkan var ändå som värst under rapsens matning. Torkan tillsammans med vinterpåfrestningarna gjorde att många fina rapsfält och försök inte alls avkastade vad man förväntat.

Skördenivåerna är runt tio procent lägre än normalt på de flesta platser. De försök som ingår i seriesammanställningarna betecknas alla som jämna och representativa. Försök med kraftiga vinterskador som orsakat ojämnt försöksresultat och med höga CV-värden ingår inte i seriesammanställningar vad gäller skörd, däremot i vinterhärdighetsgraderingar.

Sortegenskaper

Mätare i sortförsöken är Carousel. Carousel kommer att förbli mätare några år till. För att byta mätare och underlätta för den så omfattande sortprovningen håller en sortblandning på att läggas in i serierna. Sortblandningen har för 2010 bestått av till lika delar Catalina, Vision, Excalibur och PR46W09.

Skillnaden i mognadstid är liten mellan sorterna i försöken. Få sorter är senare än mätaren Carousel. Noblesse är senast med två dagar senare mognad än mätaren. Flera andra sorter är två till tre dagar tidigare än Carousel. Tidigast är sorterna Catalina, Alienor, Visby, Technic, Brutus, Excalibur, Arkaso och DK Secure. Troligt är att dessa skillnader är större i praktisk odling.

Stjälkstyrkan är mestadels god men signifikant svagare stjälkstyrka har sorterna Catalina och Hornet. Hybriderna är generellt lite stjälkssvagare jämfört med linjesorterna. Särskilt stjälkstyva sorter är linjesorterna Epure, Galileo, Cult, NK Fair och RG2706. De styvaste hybriderna är Compass, SW Ideal och PR45D01. Stjälkstyrka beror också mycket på planttätheten. I praktisk odling kan stjälkstyrkan förbättras genom att så tunt.

Sortmaterialet är längre än mätaren. Särskilt långa sorter är Compass och Hornet men även sorterna från Syngenta Seed som NK Technic, NK Speed och NK Petrol är långa. Kortast är Alienor och de tre provade dvärg-hybriderna från Pioneer: PR45D01, PR45D05 och PR44D06.

När det gäller övervintring så gäller generellt att hybrid-sorterna har en bättre vinterhärdighet. De sorter med signifikant sämre vinterhärdighet än mätaren är DK Cabernet och Noblesse. Sämre vinterhärdighet finns också i sorterna SW Ibiza och RG 2706. De allra mest vinterhärdiga sorterna är DK Secure och Visby. Generellt bör oljeväxtodlare i utsatta lägen inte välja sorter med lägre vinterhärdighet än mätaren (85).

Resultat

Utbudet av sorter blir större och större vilket absolut gynnar Sveriges oljeväxtodlare på alla sätt. Det finns dock inga möjligheter att kommentera varje enskild sort. Till detta hänvisas till "Sortval" utgiven vid SLU. Däremot ett finns ett antal sorter som särskilt bör nämnas.

Värt att notera är att i alla områden ligger omkring sex till sju hybrid-sorter bland de tio högst avkastande sorterna. MSL-hybriderna håller på att göra comeback efter att Ogurahybrider legat i topp under flera år. Av de sorter som provats tre eller flera år har Catalina, Alpaga och Galileo gått bäst i område A. I område B återfinns NK Petrol, NK Technic och NK Speed i topp. I område C-F är Excalibur ensam i topp, följt av Hornet.

Andra mycket lovande sorter som provats endast under två år är Compass som intar topppositionen i områdena A, B och D. Bakom Compass återfinns i område A och B Epure och Visby.

Tabell 1. Avkastningsresultat från sortförsök 2010

Sort	Område A		Område B		Område C-F	
	Råfett kg/ha	Rel tal	Råfett kg/ha	Rel tal	Råfett kg/ha	Rel tal
Linjesorter						
Carousel	1 740	4	1 910	3	1 720	7
Epure	129	2	115	1	109	3
NK Festivo	127	2	101	1	109	3
DK Cabernet	116	2	71	1	87	3
Loveli	115	2	94	1	90	3
Sortblandning	114	5	106	3	105	10
Ovation	113	2	86	1	100	3
Cult	113	2	112	1	105	3
Catalina	112	3	117	1	101	6
DK Catana	112	2	109	1	93	3
Vision	111	2	76	1	102	3
NK Bravour	111	2	102	1	90	3
ES Antonia	111	2	90	1	88	3
Alpaga	109	2	91	1	100	3
NK Rapster	109	2	100	1	103	3
BCSMAOS002	109	2	88	1	91	3
Galileo	108	2	107	1	103	3
Iwan	108	2	87	1	100	3
RC6827	108	2	96	1	92	3
Beluga	106	2	95	1	92	3
NK Fair	106	2	98	1	98	3
Bizzon	106	2	91	1	93	3
Chagall	106	2	100	1	95	3
Noblesse	104	2	110	1	98	3
Heritage	104	2	91	1	96	3
RG2706	101	2	96	1	86	3
Kapti	101	2	104	1	96	3
Cash	97	2	79	1	96	3
RC6831	94	2	85	1	94	3
ES Alienor	93	2	85	1	102	3
Ibiza	92	2	78	1	93	3

Tabell 1 forts. Avkastningsresultat från sortförsök 2010

Sort	Område A Råfett kg/ha		Område B Råfett kg/ha		Område C-F Råfett kg/ha	
	Rel tal	Antal förs.	Rel tal	Antal förs.	Rel tal	Antal förs.
Hybridsorter						
Carousel	1 740	4	1 910	3	1 720	7
Compass	143	2	125	2	121	4
Abakus	135	2	117	2	114	4
PR46W20	133	2	121	2	122	4
Dimension	133	2	117	2	120	4
Visby	129	3	115	2	110	7
DK Expower	129	2	115	2	100	4
DK Exquisite	128	2	121	2	119	4
NK Petrol	127	2	115	2	103	4
Hammer	127	2	121	2	120	4
SW 05071F	126	2	120	2	112	4
SW 05070F	125	2	118	2	123	4
NK Technic	124	3	117	2	112	7
PR46W15	124	2	111	2	108	4
NK Speed	123	2	117	2	108	4
Excalibur	122	3	111	2	110	7
Hycolor	120	2	112	2	105	4
SW 05060F	119	2	119	2	114	4
Brutus	118	2	110	2	106	4
Ideal	118	2	106	2	108	4
PR45D05	118	2	115	2	120	4
NK Caravel	118	2	123	2	108	4
SW 05072F	118	2	111	2	108	4
Mom MH 06 E4	117	2	110	2	107	4
Mom Tadeus H	117	2	113	2	106	4
Turan H	115	2	107	2	110	4
Jumper	115	2	95	2	97	4
Sortblandning	114	5	106	3	105	10
DK Secure	113	3	103	2	102	7
Hornet	113	3	102	2	109	7
Status	113	5	103	3	100	10
Arkaso	112	2	105	2	102	4
PR46W09	110	3	113	2	107	7
PR44D06	109	2	114	2	125	4
PR45D01	107	3	108	2	101	7
Hybrigold	89	2	98	2	94	4

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök 2006 - 2010

Sort	Område A Råfett kg/ha		Område B Råfett kg/ha		Område C, F Råfett kg/ha	
	Rel tal	Antal förs.	Rel tal	Antal förs.	Rel tal	Antal förs.
Linjesorter						
Carousel	2140	33	1 930	19	1 650	41
Epure	123	5	115	3	114	6
Galileo	117	8	108	5	109	8
Catalina	116	12	108	7	108	15
Alpaga	116	8	105	5	102	8
Cult	115	8	112	5	109	8
DK Cabernet	112	5	97	3	95	6
Vision	112	10	102	7	105	11
Ovation	111	8	101	5	101	8
NK Rapster	111	5	108	3	110	6
DK Catana	110	5	113	3	102	6
Noblesse	109	5	110	3	107	6
NK Fair	108	10	97	7	101	11
ES Antonia	107	8	100	5	99	8
Bizzon	107	5	100	3	99	6
Beluga	106	15	102	9	92	13
NK Bravour	106	10	105	7	96	11
Iwan	105	5	98	3	105	6
ES Alienor	105	5	103	3	100	6
Ibiza	101	5	97	3	97	6
RG2706	98	5	93	3	87	6
Hybridsorter						
Carousel	2 140	33	1 930	19	1 650	41
Compass	128	5	122	4	116	7
Visby	121	6	117	4	112	10
NK Petrol	115	8	113	6	105	12
NK Speed	114	8	113	6	108	12
NK Technic	114	9	113	6	108	15
Brutus	113	5	110	4	102	7
PR46W09	112	12	111	8	105	19
Excalibur	111	17	110	10	116	25
Ideal	110	5	105	4	106	7
Hornet	106	12	106	8	111	19
PR45D01	105	17	105	10	107	25
Arkaso	105	5	105	4	105	7
Status	105	34	104	19	104	44
DK Secure	99	13	98	8	104	20

Tabell 3. Sortegenskaper 2006 - 2010

Sort	Mognad tid dagar	Strå- längd cm	Stjälk- styrka	Över- vintring 0-100	Råfett % av ts
Linjesorter					
Carousel	345	124	85	85	48,1
Epure	1	9	15	79	49,6
Galileo	-1	6	13	85	49,4
Catalina	-3	1	-11	84	48,6
Alpaga	1	11	12	80	49,2
Cult	0	8	14	85	49,4
DK Cabernet	1	5	10	76	48,7
Vision	1	7	12	84	48,5
Ovation	1	9	12	83	48,6
NK Rapster	0	7	4	85	49,8
DK Catana	0	5	8	79	49,9
Noblesse	2	1	8	77	49,2
NK Fair	-1	12	13	84	49,3
ES Antonia	1	2	5	83	49,2
Bizzon	-1	8	12	85	47,9
Beluga	1	7	11	83	48,4
NK Bravour	-1	5	6	83	49,3
Iwan	1	4	6	84	49,1
ES Alienor	-2	-1	3	83	48,1
Ibiza	1	3	9	78	48,1
RG2706	0	13	13	78	48,9
Hybridsorter					
Carousel	345	124	85	85	48,1
Compass	0	25	11	87	50,5
Visby	-2	14	6	90	48,0
NK Petrol	-1	22	3	85	48,0
NK Speed	0	16	1	86	48,2
NK Technic	-2	20	-2	86	47,9
Brutus	-2	16	0	88	48,3
PR46W09	0	15	5	81	48,4
Excalibur	-2	10	-3	87	48,4
Ideal	-1	14	11	85	49,0
Hornet	0	18	-10	86	47,9
PR45D01	-1	-7	10	86	47,3
Arkaso	-3	11	1	87	47,2
Status	-2	15	-7	85	48,1
DK Secure	-2	1	4	91	46,9